

Reviewcommissie herziening bekostiging mbo

Gespreksnotitie voor Ronde Tafel Gesprek herziening bekostiging mbo – 23 september 2026

De “Reviewcommissie herziening bekostiging mbo” is ingesteld per 1 april 2025. Deze onafhankelijke commissie heeft op twee momenten een advies uitgebracht aan de minister van OCW. Bij de eerste review (november 2025) heeft de commissie geadviseerd over de keuze uit meerdere mogelijke bekostigingsvarianten. Het tweede advies (van 10 april 2026) omvatte een review van een *voorgenomen* besluit van de minister. De belangrijkste conclusies waren:

- *Toegankelijk mbo-aanbod in krimpregio's wordt verbeterd*
Het voorstel draagt bij aan het behoud van toegankelijk mbo-aanbod in regio's met dalende studentenaantallen. Dit is belangrijk voor de sociaal-economische vitaliteit van deze regio's. Door de introductie van een (generieke en aanvullende) vaste voet worden mbo-scholen in krimpregio's structureel beter gefaciliteerd dan in het huidige model.
- *Het bekostigingsmodel wordt eenvoudiger door vereenvoudiging van de prijsfactoren*
De bekostiging wordt inzichtelijker en beter uitlegbaar doordat het aantal en de fijnmazigheid van de prijsfactoren wordt beperkt. De huidige prijsfactoren wekken een schijn van nauwkeurigheid die empirisch moeilijk te onderbouwen is. De voorgestelde vereenvoudiging maakt het beter mogelijk om de prijsfactoren ook periodiek te herijken, zodat deze weer goed aansluiten bij de feitelijke kosten van de opleidingen.
- *De inzet van kwaliteitsmiddelen wordt gericht*
Het huidige budget voor de kwaliteitsafspraken wordt met meer focus ingezet. Door een groter deel van het budget toe te voegen aan de lumpsum wordt deze beter in balans gebracht met de wettelijke opdracht. Het resterende gerichte budget kan vervolgens effectiever worden ingezet.

Twee belangrijke aanbevelingen van de commissie zijn door de minister overgenomen in het *definitieve* voorstel (dit is het besluit de minister op 7 juli 2026 met de brief “Stabiele financiering voor goed en toegankelijk mbo” aan de Kamer heeft voorgelegd). Het gaat om de volgende twee punten:

1. In haar brief laat de minister weten dat – naast de invoering van een vaste voet in de financiering van individuele mbo-instellingen – ook de vaste voet in het macrokader wordt verhoogd. De hoogte van deze vaste voet in het macrokader sluit nu aan bij die vaste voet voor individuele mbo-instellingen (ca. 25 procent, zie pagina 5 van de brief). Dit vindt de commissie een belangrijke maatregel, omdat hierdoor het totale budget voor het mbo minder sterk meebeweegt met de studentenaantallen.
2. De commissie heeft geadviseerd om af te zien van het invoeren van een hogere bekostiging per student voor opleidingen met een grote maatschappelijke waarde. Ook deze aanbeveling is door de minister overgenomen.

De commissie plaatst fundamentele vraagtekens bij de effectiviteit van een hogere bekostiging per student voor opleidingen met een grote maatschappelijke waarde. Scholen hebben slechts beperkt invloed op de studiekeuze van studenten. En doordat in het eerdere voorlopige voorstel de hogere bekostiging via de lumpsum werd uitgekeerd, ontbrak de garantie dat het extra budget daadwerkelijk aan de beoogde opleidingen wordt besteed. Als het kabinet wil sturen op studiekeuze, dan ligt het meer voor de hand om instrumenten te kiezen die direct aangrijpen op keuzes die studenten maken.

De commissie ziet in dat kader ook het samenwerkingsbudget voor onderwijs-arbeidsmarktbeleid als een kansrijke maatregel. Juist bij vraagstukken rondom aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is regionale samenwerking (binnen landelijke kaders) essentieel. Door budget niet aan individuele scholen te verstrekken, maar op regionaal niveau beschikbaar te stellen kan de

regionale samenwerking tussen mbo-scholen worden versterkt en ondoelmatige concurrentie worden verminderd.

Een derde aanbeveling van de commissie is nog steeds relevant:

3. *Houd vinger aan de pols en volg of de nieuwe bekostiging doet wat was beoogd*

De commissie constateert dat het voor zowel het ministerie van OCW als voor de mbo-scholen lastig is om systematisch vast te stellen wat het (minimaal) gewenste opleidingsaanbod per regio moet zijn. Daarnaast ontbreekt systematisch empirisch inzicht in schaalnadelen. Dit bemoeilijkt scherp zicht op het probleem van krimp. Beleidskeuzes zullen daarom deels gebaseerd zijn op inschattingen.

De commissie beveelt daarom aan om ook na invoering van het herziene bekostigingsmodel goed de vinger aan de pols te houden en te volgen of de systematiek doet wat was beoogd. Daarbij hoort idealiter ook duidelijkheid over welk onderwijsaanbod regionaal behouden moet worden. In het mbo is het primair de verantwoordelijkheid van de mbo-instellingen om hier keuzes in te maken, in nauwe samenwerking met (regionale) werkgevers. Bij deze verantwoordelijkheidsverdeling is het niet passend dat de minister detail ingrijpt in het opleidingsaanbod. Wel is het wenselijk dat de minister vanuit de stelselverantwoordelijkheid duidelijk maakt welke minimale eisen daarvoor gelden.

Meer inzicht in schaalnadelen is eveneens behulpzaam. Daarbij is het ook van belang periodiek te toetsen of de bekostigingsparameters nog aansluiten bij de feitelijke kostenstructuren en bij de doelen die met het stelsel bereikt moeten worden. Kosten en beleidsambities veranderen in de loop van de tijd. Zonder regelmatige herijking bestaat het risico dat de bekostiging steeds verder afdrijft van de realiteit, waardoor de sturende werking ervan afneemt.

Tot slot spreekt de commissie haar waardering uit voor het zorgvuldige proces waarmee de herziening is aangepakt en voor de manier waarop de aanbevelingen van de commissie door de minister zijn gewogen.

Kees Vendrik (voorzitter)
Misja Mikkers
Henri L.F. de Groot